

Giám sát hoạt động dạy học của giáo viên tại các trường tiểu học: Một số vấn đề lý luận cơ bản

Nguyễn Thị Thu Hương*

* Trường tiểu học Tiên Tân, thành phố Phủ Lý, tỉnh Hà Nam

Received: 5/3/2023; Accepted: 10/3/2023; Published: 13/4/2023.

Abstract: Unlike many other fields, supervision in schools is aimed at improving the process work, not controlling over subordinates. Supervision is one of the management tools to evaluate the effectiveness of school management. The article summarizes the definition and explanation from the main terms: "supervision, supervisor, supervision of educational activities". The article also discusses the purposes and challenges of supervising educational activities in primary schools. From the research situation and educational reality in the country, the article has some suggestions for Vietnamese education to improve the effectiveness of teaching supervision in primary schools.

Keywords: Supervising, supervising teaching activities, primary school

1. Đặt vấn đề

Xu hướng thực hiện các chương trình cải cách như phân cấp quản lý, tự do hóa, thương mại hóa, tư nhân hóa càng làm tăng cường nhu cầu giám sát, đánh giá tại các cấp quản lý, đặc biệt khi các tổ chức tư nhân được phép đảm nhận một số chức năng mà trước đây chỉ do các cơ quan nhà nước thực hiện.

Dự án SREM (2009) đã đề cập: trước nhu cầu đổi mới căn bản toàn diện giáo dục nước nhà, càng ngày xã hội càng quan tâm hơn tới các kết quả thực tế từ Chính phủ.

Với sự tăng cường chính sách phân cấp quản lý, chính phủ đều phải tăng cường việc theo dõi, giám sát, đánh giá sự tác động của các chính sách, chương trình, dự án đã ban hành, không phân biệt ai là người thực hiện các chính sách, chương trình, dự án đó. Lúc này, những người thực hiện cần phải thể hiện tính tự chịu trách nhiệm, phải đạt được những kết quả thực sự đáp ứng yêu cầu của các bên hữu quan. Thực tế này đòi hỏi chính phủ ngày càng phải quan tâm tới các công cụ quản lý quá trình thực hiện, nếu giáo dục là một trong những công cụ để thực hiện các mục tiêu trong chương trình chuyển đổi của chính phủ hiện tại, thì cần phải cải thiện chất lượng học tập ở các trường tiểu học thông qua giám sát hiệu quả hoạt động dạy học (HDDH) của giáo viên (GV) để đáp ứng nhu cầu đổi mới giáo dục ở những vùng miền khác nhau.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số khái niệm trong bài báo

2.1.1. Giám sát:

Wayne, K.Hoy & Patrick, B.Forsyth (1986) cho rằng không như nhiều lĩnh vực khác, giám sát trong

nhà trường nhằm trực tiếp nâng cao quá trình làm việc, chứ không phải sự kiểm soát đối với cấp dưới. Hơn nữa, McQuarrie và Wood (1991) cũng tuyên bố rằng "mục đích chính của việc giám sát là giúp đỡ và hỗ trợ GV khi họ thích nghi, áp dụng và tinh chỉnh các phương pháp giảng dạy mà họ đang cố gắng thực hiện trong lớp học của mình" (trang 49).

Dự án SREM (2009) đã định nghĩa giám sát là hoạt động được tiến hành thường xuyên, liên tục thông qua một hệ thống công cụ để thu thập, cập nhật, so sánh và phân tích các thông tin dữ liệu trong suốt quá trình thực hiện.

2.1.2. Giám sát viên

Theo Hazi (2004), người giám sát có thể được mô tả là bất kỳ cá nhân được chứng nhận nào được giao trách nhiệm chỉ đạo và hướng dẫn công việc của các giảng viên, người giám sát có vai trò hỗ trợ GV thực hiện công việc của họ tốt hơn thông qua các nỗ lực hợp tác. Ogunsaju (1983) định nghĩa người giám sát là người hòa hợp giữa con người và chương trình. Ông thiết kế các phương pháp khác nhau trong thực hiện chức năng giám sát để đạt được các mục tiêu giáo dục của các tổ chức dưới sự kiểm soát của mình.

Các nhà nghiên cứu đã gợi ý rằng những người giám sát nên có một số kiến thức và kỹ năng làm việc để có thể cung cấp sự hỗ trợ cần thiết, các kỹ năng hướng dẫn và hỗ trợ GV để cải thiện các hoạt động trong lớp học (Glickman, Gordon & Ross-Gordon, 2004; Holland, 2004).

Do đó, người giám sát thành công cần có kiến thức về lãnh đạo, quản lý và điều hành giáo dục. Họ nên biết văn hóa của các trường học và cộng đồng, phải

có kiến thức về các vấn đề thực tế trong cuộc sống để đảm bảo giám sát hiệu quả việc giảng dạy của GV trong trường tiểu học.

Giám sát HỖ ĐỖ: Giám sát HỖ ĐỖ được coi là một tập hợp các hoạt động được thiết kế để cải thiện quá trình dạy và học. Neagley và Evans (1980) định nghĩa giám sát HỖ ĐỖ là giai đoạn quản lý trường học liên quan chủ yếu đến việc đạt được các kỳ vọng của quá trình giáo dục. Hoy và Forsyth (1986) cho rằng mục đích của giám sát việc giảng dạy không phải là để đánh giá năng lực của GV, cũng không phải để kiểm soát họ mà là để hợp tác làm việc với họ.

Beach và Reinhartz (1989) cho rằng trọng tâm của giám sát HỖ ĐỖ là cung cấp cho GV thông tin về việc giảng dạy của họ để phát triển các kỹ năng giảng dạy nhằm cải thiện hiệu suất.

Obilade (1989) cho rằng giám sát HỖ ĐỖ là một mối quan hệ giúp đỡ, theo đó người giám sát hướng dẫn, giúp đỡ GV đạt chỉ tiêu đề ra. Định nghĩa này mô tả giám sát HỖ ĐỖ từ quan điểm thiết lập mối quan hệ với các bên liên quan trong hệ thống trường học nhằm đạt được các mục tiêu đề ra. Tương tự, Olaniyan (1996) mô tả giám sát HỖ ĐỖ như một phương tiện giúp đỡ, hướng dẫn, kích thích và dẫn dắt GV thông qua phê bình, đánh giá và thực hành trong giáo dục. Định nghĩa này tập trung nhiều vào thái độ của GV đối với các yếu tố quan trọng khác xuất hiện trong quá trình dạy và học.

Gần đây, Ukpore (2004) gọi giám sát HỖ ĐỖ liên quan đến sự phối hợp các nhiệm vụ khác nhau đảm bảo rằng mỗi cá nhân làm việc công bằng nhằm đạt được mục tiêu của trường học (Mohammed et al, 2015). Hơn nữa, nó đảm bảo duy trì thúc đẩy học tập hiệu quả (Omoriegie, 2002; Mohammed et al, 2015; Iroegbu & Etudor-Eyo, 2016). Tóm lại, giám sát HỖ ĐỖ của các trường học nên theo dõi việc giảng dạy của GV, nỗ lực học tập của học sinh, lợi ích của chương trình giảng dạy và cơ sở vật chất của trường học (Ezedi, 2002; Mohammed và cộng sự, 2015; Iroegbu & Etudor-Eyo, 2016).

Những điều đã nói ở trên gợi ý rằng giám sát HỖ ĐỖ, đặc biệt là ở các trường tiểu học, về cơ bản liên quan đến việc hỗ trợ và giúp đỡ GV cải thiện việc giảng dạy thông qua thay đổi hành vi của họ.

2.2. Mục đích giám sát HỖ ĐỖ của GV tại các trường tiểu học

Mục tiêu chính của quy trình giám sát ở các trường tiểu học là cung cấp hỗ trợ trực tiếp cho GV để cải thiện hiệu suất của họ hướng tới mục tiêu nâng cao khả năng học tập của học sinh. Để đạt được các mục tiêu của giám sát HỖ ĐỖ ở các trường tiểu học, các

nỗ lực phải hướng tới việc vượt qua hầu hết các thách thức đối với giám sát HỖ ĐỖ.

Các mục đích khác của giám sát HỖ ĐỖ theo Ogunsaju (1983), Olatoye (2006) và Chike Okoli (2006) là: Để biết hiệu suất của các GV; Để xác định liệu GV có nên được thăng chức, thăng chức, đào tạo lại hoặc sa thải; Cung cấp thông tin chuyên môn cho GV; Để cải thiện những GV không đủ năng lực; Để khám phá những khả năng hoặc phẩm chất đặc biệt mà GV trong trường sở hữu; Hướng dẫn GV các nguồn tư liệu dạy học; Để biết hiệu quả quản lý lớp học của GV.

Theo Dự án SREM (2009), mục đích của giám sát là để:

Hỗ trợ công tác quản lý;

Chỉ cho người quản lý thấy việc thực hiện diễn ra như thế nào, tiến độ thực hiện có đúng kế hoạch không để điều chỉnh/ cải tiến việc thực hiện;

Giúp người quản lý xác định các dấu hiệu của sự chậm trễ và nguyên nhân của nó;

Cảnh báo về các điều chỉnh cần thiết phải tiến hành nhằm đảm bảo sự thành công;

Giúp người quản lý lựa chọn các hành động cần thiết để đưa việc thực hiện về đúng hướng như kế hoạch đã định, đáp ứng được các yêu cầu về số lượng và quy cách kỹ thuật đã đề ra trong mục tiêu.

2.3. Những thách thức đối với giám sát HỖ ĐỖ của GV ở các trường tiểu học

- Tài nguyên giáo dục hạn chế: Vấn đề khan hiếm tài nguyên là một vấn đề kinh tế cố gắng hợp lý hóa chi tiêu để tránh lãng phí. Việc giám sát HỖ ĐỖ sẽ khó thực hiện nếu không có nguồn vốn lẽ ra phải có. Các nhà quản lý trường học cũng như người giám sát HỖ ĐỖ sẽ yêu cầu một số nguồn lực nhất định để sắp xếp mọi thứ theo thứ tự trước khi giám sát; việc không có sẵn các nguồn lực đó sẽ ảnh hưởng đến hoạt động giám sát.

- Vấn đề hành chính: Những bất cập về hành chính xuất hiện khi việc lập kế hoạch không xác định được phạm vi trách nhiệm và kết quả mà việc giám sát giảng dạy dự kiến sẽ mang lại trong một trường học. Do đó, người được giám sát phải biết kế hoạch chi tiết của các cuộc giám sát và thỏa thuận đạt được giữa người giám sát và người được giám sát về các mục tiêu và thủ tục hành chính. Nói cách khác, cả người giám sát HỖ ĐỖ và quản lý trường học đều phải chịu trách nhiệm nếu việc giám sát HỖ ĐỖ muốn đạt được các mục tiêu của nó.

- Thiếu đào tạo chuyên nghiệp cho giám sát viên: Một trong những thách thức lớn đối với việc giám sát HỖ ĐỖ ở các trường tiểu học là vấn đề về năng lực và

kiến thức kỹ thuật của những người giám sát HDDH. Bằng chứng từ các nghiên cứu trước đây (Ajayi & Ayodele, 2006 và Eya & Leonard, 2012) cho thấy một số người giám sát HDDH thiếu kiến thức và năng lực để thực hiện nhiệm vụ. De Grauwe (2001) nghiên cứu thấy ở bốn quốc gia châu Phi rằng cả trình độ và kinh nghiệm đều có vẻ quan trọng trong việc lựa chọn giám sát viên, nhưng ở cấp tiểu học, nhiều GV giàu kinh nghiệm nhất lại không có nền tảng học vấn vững chắc vì họ đã vào nghề dạy học một thời gian dài khi mà trong quá khứ chỉ yêu cầu trình độ thấp.

- *Chuyển đổi số trong giáo dục*: Tích hợp Công nghệ thông tin và Truyền thông (ICT) liên quan đến việc sử dụng các thiết bị công nghệ hiện đại và thiết bị máy tính cho quá trình dạy và học. Cách đây hơn 10 năm, Anderson (2008) tuyên bố rằng công nghệ và Internet cung cấp cho học sinh một giải pháp thay thế cho truyền thống. Cho đến nay, sự đổi mới này ngày càng rõ nét, đã phá vỡ cách dạy và học truyền thống ở tất cả các cấp học.

- *Thường xuyên đổi mới giáo dục*: Nhìn lại từ năm 1945 đến nay chúng ta đã có 5 lần đổi mới giáo dục ở quy mô quốc gia: 1945 (chống giặc dốt); 1954 (xây dựng nền giáo dục quốc gia); 1975 (thống nhất giáo dục cả nước); 2000 (phục vụ cho đổi mới và mở cửa kinh tế) và đặc biệt là năm 2013 chuẩn bị cho quá trình phát triển đất nước, hội nhập quốc tế. Đổi mới giáo dục là điều tất yếu trong giai đoạn hiện nay, sự thay đổi thường xuyên thường dẫn đến sự thay đổi liên tục các chính sách của chính phủ liên quan đến giám sát HDDH. Mặt khác, một số chính sách không nhất quán về cách thức giám sát HDDH trong trường học đặt ra thách thức lớn đối với việc giám sát giáo dục, đặc biệt là ở các trường tiểu học ở Việt Nam.

2.4. Giải pháp giám sát HDDH GV tại các trường tiểu học:

2.4.1. Đảm bảo đủ kinh phí: Chính quyền các cấp phải cố gắng cung cấp đủ kinh phí cho ngành giáo dục để mua các vật liệu cần thiết hỗ trợ giám sát hiệu quả việc giảng dạy ở các trường tiểu học. Điều này có thể được thực hiện bằng cách tăng khoản trợ cấp thường được phân bổ cho trường theo kỳ hạn. Chính quyền cũng có thể tìm kiếm quan hệ đối tác trong việc tài trợ cho giáo dục vì rõ ràng là một minh chính quyền không thể cung cấp các quỹ cần thiết trong lĩnh vực giáo dục.

2.4.2. Xây dựng năng lực giữa các bên liên quan chính: Để đảm bảo giám sát đầy đủ và hiệu quả việc dạy học ở các trường tiểu học ở Việt Nam, chính quyền các cấp cần bắt tay vào xây dựng năng lực cho các giám sát viên, quản lý cũng như GV để giúp họ thực hiện nhiệm vụ của mình một cách hiệu quả. Sở Giáo dục và Đào tạo cũng nên tổ chức các chương trình đào tạo

cho GV cũng như cán bộ quản lý trường học nhấn mạnh hơn về nhu cầu giám sát việc giảng dạy trong hệ thống trường học. Cộng đồng chuyên môn cũng như cha mẹ học sinh nên tham gia đúng mức vào việc giám sát HDDH trong hệ thống trường học.

2.4.3. Tuyển chọn cán bộ, giám sát viên có năng lực: Một trong những cách đảm bảo giám sát hiệu quả việc giảng dạy là lựa chọn hoặc bổ nhiệm những cán bộ có kỹ năng chuyên môn về giáo dục, đặc biệt là ở cấp tiểu học. Cán bộ có trình độ trong lĩnh vực giáo dục có đủ kiến thức, kỹ năng và kinh nghiệm trong giáo dục tiểu học nên được bổ nhiệm làm người giám sát để thể hiện tất cả tính chuyên nghiệp trong việc thực hiện các chức năng của họ trong hệ thống trường học.

2.4.4. Xây dựng chính sách nhất quán, đồng bộ: Giám sát cung cấp thông tin định tính, định lượng thông qua việc sử dụng những chỉ số đã được lựa chọn, do vậy một số chính sách nên được nhất quán, đồng bộ một cách hệ thống để xác định hiệu quả thực hiện các hoạt động nhằm đạt được các mục tiêu lâu dài. Các chính sách cần thiết nên được cung cấp cho tất cả các trường tiểu học để tạo ra hệ thống trường học hoạt động hiệu quả, tạo điều kiện cho việc thực hiện tốt hoạt động giám sát.

3. Kết luận

Việc giám sát HDDH là một quá trình phát triển liên tục với mục đích chính là cải thiện chương trình giáo dục nói chung và việc giảng dạy nói riêng. Chỉ khi quá trình này được lên kế hoạch và thực hiện cẩn thận thì thành công mới có thể được đảm bảo. Do đó, các nhà quản lý, cộng đồng chuyên môn, cha mẹ học sinh với trách nhiệm giám sát có ảnh hưởng to lớn đến các hoạt động của trường và giúp đảm bảo triển khai hiệu quả chương trình giảng dạy cho học sinh.

Tài liệu tham khảo

1. Dự án SREM (2009). *Giám sát, đánh giá trong trường học*. NXB Hà Nội.
2. Bessong, F.E., & Ojong, F.(2008). *Supervision as an instrument of teaching- Learning effectiveness: Challenge for the Nigerian practice*. Global Journal of Educational Research, 7(1 and 2):15-20.
3. Nguyễn Văn Bình (2019). *Quản lý HDDH và giáo dục ở trường phổ thông theo định hướng chương trình giáo dục phổ thông mới*. NXB Đại học Huế.
4. Ololube, N.P. (2014). School inspection and educational supervision: Impact on teachers' productivity and effective teacher education programs in Nigeria. *International Journal of Scientific Research in Education*,7(1):91-104.
5. Wayne, K.Hoy & Patrick, B.Forsyth (1986). *Effective supervision: Theory to practice*. Random House Inc.